

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 803199 25 Rev
Sarajevo, 12.06.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Enise Bilajac i Silvane Brković Mujagić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.M. iz S., ul. B. broj ... kojeg zastupa punomoćnik Šain Mladen, advokat iz Sarajeva, ul. Maršala Tita broj 2, protiv tuženih: 1.) Ljekarska/Liječnička komora Federacije BiH, ul. Aska Borića broj 28, Zenica, koju zastupa punomoćnik Pivić Nermna, advokat iz Zenice, ul. Školska br. 10. i 2.) Ljekarska/Liječnička komora Kantona Sarajevo, ul. Sprečanska broj 5, lamela C, koju zastupa punomoćnik Gorčić Sanela, advokat iz Sarajeva, ul. Đoke Mazalića broj 1, radi utvrđenja i otklanjanja diskriminacije i utvrđenja ništavosti, vrijednost spora 5.100,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja, protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 803199 21 Gž od 30.10.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 12.06.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za nadoknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 803199 19 P od 24.09.2020. godine, odlučeno je:

„Tužbeni zahtjev kao i alternativni tužbeni zahtjev koji glase :

I Utvrđuje se da postoji diskriminacija od strane drugotuženog nad tužiteljem, koju je drugotuženi izvršio donoseći Rješenje br. 243/2019 od 05.04.2019. godine, a kojim se tužitelju iz razloga što je penzionisani zadržavstveni radnik koji je navršio 75 godina života uskraćuje produženje/obnova odobrenja za samostalan rad-licence, čime je drugotuženi tužitelja bez objektivnog i razumnog opravdanja podvrgao povodom produženja/obnove odobrenja za samostalan rad - licence nejednakom postupanju i doveo ga u pogledu navedenog u nepovoljniji položaj u odnosu na druge ljekare u njegovoj nadležnosti (osobe u istim ili sličnim situacijama), a koji nisu korisnici starosne penzije ili koji nisu navršili 75 godina života, tj. stavio tužitelja povodom produženja/obnove licence u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe u istim ili sličnim situacijama na osnovu starosne dobi kao i na osnovu statusa korisnika starosne penzije, bez objektivnog i razumnog opravdanja.

II Utvrđuje se da je odredba Člana 21. st. 3) Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova Ljekarske/Liječničke komore FBiH i članova kantonalnih/županijskih ljekarskih/liječničkih komora od 21.04.2018.godine diskriminatorna, jer bez objektivnog i razumnog opravdanja postavlja starosnu granicu za penzionisane zdravstvene radnike kao

kriterij za produženje/obnovu odobrenja za samostalni rad - licence, čime pravi razlikovanje među ljekarima u nadležnosti Ljekarske komore FBiH i kantonalnih ljekarskih komora (osobe u istim ili sličnim situacijama) na one koji nisu korisnici starosne penzije ili koji nisu navršili 75 godina života u odnosu na one koji to jesu, tj, stavlja skupinu ljekara u kojoj se nalazi i tužitelj povodom produženja/obnove licence u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe u istim ili sličnim situacijama na osnovu starosne dobi kao i na osnovu statusa korisnika starosne penzije, bez objektivnog i razumnog opravdanja.

III Utvrđuje se da je odredba Člana 21. st. 3 Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova Ljekarske/Liječničke komore FBiH i Članova kantonalnih/županijskih ljekarskih/liječničkih komora od 21.04.2018. godine ništava.

U slučaju da sud ne usvoji zahtjev pod III, tužitelj predlaže da sud usvoji slijedeći zahtjev pod IIIa) Nalaže se prvotuženom da van snage stavi odredbu Člana 21. st. 3 Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje Članova Ljekarske/Liječničke komore FBiH i Članova kantonalnih/županijskih ljekarskih/liječničkih komora od 21.04.2018. godine, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

IV Utvrđuje se da je ništavo Rješenje drugotuženog br. 243/2019 od 05.04.2019. godine i nalaže se drugotuženom da ponovo razmotri Zahtjev tužitelja za produženje/obnovu odobrenja za samostalan rad - licence za ljekare penzionisane zdravstvene radnike po kojem je donio Rješenje br. 243/2019 od 05.04.2019. godine, provede postupak, te donese odluku po navedenom zahtjevu u skladu sa zakonom, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

U slučaju da sud ne usvoji zahtjev pod IV, tužitelj predlaže da sud usvoji slijedeći zahtjev pod

IVa) Nalaže se drugotuženom da stavi van snage Rješenje br. 243/2019 od 05.04.2019. godine i da ponovo razmotri Zahtjev tužitelja za produženje/obnovu odobrenja za samostalan rad — licence za ljekare penzionisane zdravstvene radnike po kojem je donio predmetno rješenje, provede postupak, te donese odluku po navedenom zahtjevu u skladu sa zakonom, sve bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja, odbijaju se u cijelosti kao neosnovani.

Nalaže se tužitelju da tuženima nadoknade troškove postupka u ukupnom iznosu od 2.627,20 KM, od čega punomoćniku I tuženog 1.363,60 KM, te punomoćniku II tuženog iznos od 1.263,60 KM sa zakonskim zateznim kamatama od utuženja pa do isplate, u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

U preostalom dijelu preko dosuđenog iznosa troškova I tuženog tužbeni zahtjev se odbija.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 803199 21 Gž od 30.10.2024. godine (st.1.) žalba tužitelja je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda je potvrđena; (st.2.) odbijen je kao neosnovan zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj, po punomoćniku, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji ta presuda preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev tužitelja, uz naknadu cjelokupnih troškova postupka prema iskazanom troškovniku, ili ukine i predmet vrati

drugostepenom sudu na ponovni postupak. Pri tome, zahtijeva nadoknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 540,00 KM.

Prvotužena nije podnio odgovor na reviziju.

Drugotužena u odgovoru na reviziju osporava navode tužitelja, sa prijedlogom da se revizija odbije.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. ZPP¹, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Neprihvatljiv je revizijski prigovor tužitelja da je drugostepena presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 1. u vezi sa članom 191. stav 4. ZPP koja je bila od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke.

Jedan od elemenata prava na pravično suđenje je pravo na obrazloženu sudsku odluku, što podrazumjeva obavezu suda da navede jasne, dovoljne i razumljive razloge na kojima zasniva svoju odluku, te da odgovori na sve žalbene navode koji su od odlučnog značaja, čime se daje garancija stranci da je sud razmotrio njene navode i dokaze koje je istakla u postupku i da se takva odluka može ispitati po pravnom lijeku. Međutim, suprotno prigovoru revidenta, obrazloženja nižestepениh presuda sadrže razloge o odlučnim činjenicama koje su sudovima poslužile kao stvarni i pravni osnov za donošenje odluke. Iz cjelokupnosti obrazloženja presuda nižestepениh sudova može se nedvosmisleno zaključiti da nepovoljno postupanje drugotužene prema tužitelju treba usporediti sa postupanjem prema drugim osobama koji se nalaze u činjenično sličnoj situaciji kao i tužitelj, pa razlozi obrazloženja nisu neodređeni, kontradiktorni i nejasni, odnosno ta obrazloženja po svom sadržaju odgovaraju zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP.

U postupku koji je prethodio reviziji, nižestepeni sudovi su utvrdili:

- da je tužitelj penzionisani zdravstveni radnik sa navršениh 75 godina života;
- da je rješenjem drugotužene broj 243/2019 od 05.04.2019. godine odbijen zahtjev tužitelja za produženje licence sa obrazloženjem da važeći propisi određuju dobnu granicu 75 godina starosti do koje se može izdati licenca ljekaru korisniku starosne penzije;
- da Pravilnikom o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova Ljekarske komore FBiH i članova kantonalnih ljekarskih komora ograničava se pravo članova da poslije navršениh 75 godina starosti dobiju licencu za samostalni rad;
- da je Preporukom Ombudsmena BiH broj P-11/20 od 28.01.2020. godine data preporuka prvotužoj da razmotri mogućnost izmjene odredbi Statuta Ljekarske komore FBiH i Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova;
- da je Statutom Ljekarske komore FBiH broj 01-07/12 od 14.04.2012. godine, sa izmjenama i dopunama, propisano da Komora utvrđuje zajedničke kriterije za licenciranje članova kantonalnih komora. Članom 53. je propisano da će Komora posebnim pravilnikom o kriterijima licenciranja utvrditi zajedničke kriterije za sve članove Komore, a što je i učinjeno donošenjem Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova Ljekarske komore FBiH i članova kantonalnih ljekarskih komora.

¹ Zakon o parničnom postupku (Službene novine FBiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev zaključivši da tvrdnje tužitelja o nejednakom tretmanu osnovom predmetnog rješenja drugotužene ne mogu podvesti pod pojam diskriminacije niti se postupanje tuženih može smatrati diskriminacijom prema tužitelju u smislu člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije².

Ovakav pravni zaključak nižestepenih sudova, po ocjeni ovog suda, zasnovan je na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Diskriminacija postoji kada se prema određenim licima različito postupa u odnosu na druga lica, u istoj ili uporedivoj situaciji, zbog nekog njihovog ličnog (urođenog ili stečenog) svojstva, pri čemu različito postupanje uključuje svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti (član 2. Zakona o zabrani diskriminacije).

Prema usvojenom testu diskriminacije, za postojanje diskriminacije neophodno je utvrditi različito tretiranje nekog lica ili grupe lica, prema zabranjenim osnovama iz člana 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, u odnosu na lice ili grupu koje se nalazi u sličnoj ili podudarnoj situaciji i kojima je uživanje spornog prava omogućeno, te da takav različit tretman nema legitiman cilj, odnosno da nedostaje proporcionalnosti između željenog cilja i upotrijebljenih sredstava. Mjera utvrđenosti postojanja ili nepostojanja navedenih činjenica u antidiskriminacijskim parnicama, shodno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, raspoređena je tako da je na podnosiocu tužbe teret da sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokaže činjenice na osnovu kojih bi sud mogao zaključiti da ga je tuženi nejednako tretirao na nekoj zabranjenoj osnovi. Tada se teret dokazivanja prebacuje na tuženu stranu, koja je sa stepenom sigurnosti dužna uvjeriti sud da se različit tretman nije dogodio (ili nije dogodio na zabranjenoj osnovi), odnosno da različit tretman ima legitiman cilj i da postoji proporcionalnost između preduzete radnje i posljedice.

Imajući u vidu da tužitelj tvrdnje o diskriminatornom odnosu temelji na postupanju drugotužene koje se ogleda u donošenju rješenja broj 243/2019 od 05.04.2019. godine kojim je odbijen njegov zahtjev za produženje licence za samostalan rad iz razloga što je navršio 75 godina života, to se navedeno postupanje drugotuže ne može smatrati diskriminacijom u smislu odredbe člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije. Pomenuto rješenje je donijeto temeljem odredbe člana 21. stav 3. Pravilnika o utvrđivanju zajedničkih kriterija za licenciranje članova Ljekarske komore FBiH i članova kantonalnih ljekarskih komora od 21.04.2018. godine, koja odredba propisuje dobnu granicu od 75 godina do koje se može izdavati licenca, dakle svim članovima ljekarske komore koji navršte te godine života ne može se izdati licenca.

Komparator (uporednik) je osoba koja se nalazi u činjenično sličnim okolnostima kao žrtva diskriminacije, s tim da je glavna razlika između njih „pravno zaštićena osnova“.

Protivno stanovištu revidenta, pravilan je pravni zaključak u pobijanoj presudi, da bi se u smislu člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije utvrdilo postojanje diskriminacije u oblicima propisanim članom 3., te članom 4. stav 6. istog zakona potrebno je utvrđenje da se prema tužitelju na osnovu starosne dobi (zaštićeni osnov) postupalo drugačije nego prema drugim licima u istoj ili sličnoj situaciji. Dakle, bitno je utvrđenje postojanja referentne grupe koja se nalazi u istoj situaciji kao i tužitelj, prema kojoj su tuženici postupali na drugačiji način a da za takvo postupanje nema zakonitog i objektivnog opravdanja, što tužitelj u postupka koji je prethodio reviziji nije dokazao.

² „Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09 i 66/16

Ovaj sud prihvata kao pravilan stav nižestepenih sudova da se tužitelj nalazi u analognoj situaciji sa ljekarima korisnicima starosne penzije sa navršenim 75 godina života, kao referentnoj grupi po starosnoj osnovi.

Odredbom člana 5. Zakona o zabrani diskriminacije regulisani su izuzeci od principa jednakog postupanja. Istom je propisano da se zakonske mjere i radnje neće smatrati diskriminacijskim kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti. Istim članom je propisano da se mjere neće smatrati diskriminacijskim kada se njima ostvaruje legitiman cilj i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizirati i kada se, između ostalog, radi o mjerama koje su zasnovane na obilježju koje se odnosi na bilo koji od osnova navedenih u članu 2. ovog zakona kada, u ograničenim okolnostima, zbog prirode konkretnih profesionalnih aktivnosti koje su u pitanju ili konteksta u kojem se izvršavaju, takvo obilježje predstavlja stvarni i određujući uslov u pogledu izbora zvanja, kao i kada se radi o mjerama koje određuju maksimalnu starosnu dob najprimjereniju za prekid radnog odnosa i određuju starosnu dob kao uslov za penzionisanje.

Imajući u vidu citiranu zakonsku odredbu, ovaj sud prihvata pravni stav nižestepenih sudova da rješenje drugotužene kojim je rješeno da tužitelju se neće izdati licenca uslijed navršenih 75 godina starosti, ne može se smatrati da su tuženice prema tužitelju postupale na drugačiji način a da nema objektivne i razumne opravdanosti.

Tuženice su dokazale da nije bilo različitog ili nepovoljnog tretmana tužitelja kod donošenja predmetnog rješenja i da nisu povrijedili tužiteljevo pravo na rad s obzirom da je zakonskom odredbom (član 221. stav 1. tačka 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti - "Službene novine FBiH", broj 46/10 i 75/13) određena nadležnost prvotužene da propisuje uslove za licenciranje ljekara.

Iz navedenih razloga ovaj sud prihvatajući kao pravilne i potpune razloge nižestepenih sudova o neosnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja, nalazi da su revizijski prigovori o pogrešnoj primjeni materijalnog prava neosnovani.

Ostali revizijski navodi nisu od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlog na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je reviziju odbiti primjenom odredbe člana 248. ZPP.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 387. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava revizije jer nisu uspjele u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.